

# บทที่ 1

## ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับองค์การ และการจัดการองค์การ



## ความหมายขององค์การ

องค์การ หมายถึง การรวมตัวของคนตั้งแต่ 2 ขึ้นไป  
รวมทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์  
หรือเป้าหมายร่วมกัน โดยการทำงานนั้นต้องทำอย่างเป็น  
ระบบ



# ลักษณะขององค์การ

1. องค์การเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ หน่วยงานมีความสัมพันธ์กัน
2. องค์การเป็นกลุ่มของบุคคล มีการร่วมมือกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ
3. องค์การเป็นการทำงานแบบเป็นระบบ มีองค์ประกอบหลายส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ข้อมูลป้อนกลับ และสิ่งแวดล้อม
4. องค์การเป็นกระบวนการ องค์การมีการแบ่งงานกันทำตามความถนัดและร่วมมือกันทำงาน

# การจำแนกประเภทขององค์การ

โดยแบ่งตามเกณฑ์ ได้ 3 แบบ คือ

1. การจำแนกองค์การโดยยึดวัตถุประสงค์ขององค์การ
2. การจำแนกองค์การโดยยึดโครงสร้างขององค์การ
3. การจำแนกองค์การโดยยึดรูปแบบการเกิดขององค์การ

# 1. การจำแนกองค์การโดยยึดวัตถุประสงค์ขององค์การ

1. องค์การเพื่อประโยชน์ของสมาชิก ได้แก่ องค์การที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ของสมาชิกโดยตรง
2. องค์การทางธุรกิจ ได้แก่ องค์การที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์หรือกำไร
3. องค์การเพื่อบริการ ได้แก่ องค์การที่มุ่งสร้างประโยชน์แก่สาธารณชนทั่วไป
4. องค์การเพื่อสวัสดิภาพของประชาชน ได้แก่ องค์การที่ตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน

## 2. การจำแนกองค์การโดยยึดโครงสร้างขององค์การ

1. องค์การแบบเป็นทางการ เป็นองค์การที่มีการจัดโครงสร้างอย่างเป็นระเบียบแบบแผนแน่นอน การจัดตั้งมีกฎหมายรองรับบางแห่ง เรียกว่า องค์การรูปนัย

2. องค์การแบบไม่เป็นทางการ เป็นองค์การที่รวมกันหรือจัดตั้งขึ้นด้วยความพึงพอใจและมีความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัว ไม่มีการจัดระเบียบโครงสร้างภายใน มีการรวมกันอย่างง่าย ๆ และเลิกล้มได้ง่าย องค์การแบบนี้เรียกว่า องค์การอรูปนัย หรือ องค์การนอกแบบนั่นเอง

### 3. การจำแนกองค์การโดยยึดรูปแบบการเกิดขององค์การ

1. องค์การที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หมายถึง สมาชิกทุกคนต้องเกี่ยวข้องกันมาแต่กำเนิด มีกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม มีการติดต่อสัมพันธ์กันเป็นการส่วนตัว เรียกว่าองค์การแบบปฐม เช่น ครอบครัว ศาสนา หมู่บ้าน เป็นต้น

2. องค์การที่มนุษย์จัดตั้งขึ้น หมายถึง สมาชิกมีความสัมพันธ์กันด้วยเหตุผลตามข้อผูกพันที่กำหนดขึ้นในองค์การ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในองค์การ จึงไม่เป็นแบบส่วนตัว วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์การแบบนี้มักจัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของสมาชิก เช่น หน่วยราชการต่างๆ ห้างหุ้นส่วน บริษัท สมาคม โรงเรียน สโมสร โรงพยาบาล เป็นต้น

# วัตถุประสงค์ขององค์การธุรกิจ

1. เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจในรูปแบบสินค้าและบริการ หมายถึง มีวัตถุประสงค์ในการผลิตสินค้าและบริการ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่สังคม ทำให้มีสินค้าอุปโภคบริโภคสนองความต้องการคุณภาพของชีวิตดีขึ้น รัฐบาลมีโอกาสเก็บภาษีอากรและนำไปพัฒนาประเทศได้

2. เพื่อแสวงหากำไรตอบสนองความต้องการของสมาชิกและกลุ่มต่าง ๆ ภายในองค์การ ได้แก่ กลุ่มผู้ถือหุ้นต้องการกำไรจากการลงทุนในรูปแบบของเงินปันผล กลุ่มผู้บริหารต้องการได้รับเงินเดือนสูงๆ และโบนัส กลุ่มคนงานต้องการค่าจ้างและโบนัส กลุ่มผู้ซื้อพันธบัตรต้องการดอกเบี้ยจากการลงทุน ดังนั้นองค์การธุรกิจต้องดำเนินงานให้ได้กำไรสูงสุด



## วัตถุประสงค์ขององค์การธุรกิจ (ต่อ)

3. เพื่อการดำรงอยู่และความเจริญขององค์การ ห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่จัดตั้งขึ้น ปรารถนาจะตั้งอยู่ได้นานๆและเจริญรุ่งเรืองขยายกิจการออกไปโดยไม่มีกำหนด ดังนั้นการแสวงหากำไรสูงสุดเพียงอย่างเดียวจึงมิใช่วัตถุประสงค์ที่แท้จริง สิ่ง que ทุกคนในองค์การธุรกิจจะต้องปฏิบัติ คือ ผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการที่มีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจของลูกค้า เอากำไรพอสมควร จึงจะแข่งขันกับธุรกิจอื่นๆได้

4. เพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าในสังคมและตอบแทนสังคม องค์การต้องทำตนเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่เอารััดเอาไปให้ประชาชนในรูปแบบของการสนับสนุนสาธารณกุศลต่างๆ ให้ทุนการศึกษาหรือการวิจัย และสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมต่างๆเปรียบลูกค้าและคนงาน เมื่อมีกำไรควรจัดสรรกำไรกลับคืน

# ความหมายของการจัดการองค์การ

การจัดองค์การ หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการองค์การ โดยการกำหนดโครงสร้างขององค์การ พร้อมกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบเพื่อให้้องค์การมีความยั่งยืน



# บทบาทของการจัดการ

หน้าที่ ที่เกี่ยวกับการจัดการในองค์การมักจะมุ่งไปที่หน้าที่ต่างๆใน  
ขบวนการจัดการ 5 ประการ ประกอบด้วย

1. การวางแผน
2. การจัดองค์การ
3. การบริหารงานบุคคล
4. การสั่งการ
5. การควบคุม



## การจัดการสามารถจัดแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม หรือที่เรียกว่า บทบาทด้านการจัดการ

1. บทบาทการจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ ประกอบด้วยบทบาทย่อยได้แก่
  - 1) บทบาทตามตำแหน่ง ทำหน้าที่ต่างๆตามตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย
  - 2) บทบาทผู้นำ ทำหน้าที่สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นการทำงานให้กับพนักงาน
  - 3) บทบาทการสร้างสัมพันธภาพ ทำหน้าที่สร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกขององค์การ



2. บทบาทการจัดการด้านข้อมูล เป็นบทบาทด้านการกระจายและส่งผ่าน

ข้อมูล ประกอบด้วย บทบาทย่อย ดังนี้

1) บทบาทในความเป็นผู้ติดตามประเมินผล ทำหน้าที่เป็นผู้ติดตามเลือกรับข้อมูลต่างๆ เพื่อประเมินผลขององค์การ

2) บทบาทในความเป็นผู้กระจายข้อมูล เป็นผู้กลั่นกรองและส่งผ่านข้อมูลไปพนักงานภายในองค์การ

3) บทบาทในความเป็นโฆษก เป็นผู้ส่งผ่านข้อมูลไปยังหน่วยงานภายนอกองค์การ



3. บทบาทด้านการตัดสินใจ ทำหน้าที่ตัดสินใจในการดำเนินงานขององค์การ ประกอบด้วยบทบาทย่อย ดังนี้

- 1) บทบาทในความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อหาโอกาสและริเริ่มสิ่งใหม่ๆ
- 2) บทบาทในความเป็นผู้จัดการความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่รับผิดชอบแก้ไข ปัญหาเมื่อองค์การเผชิญความไม่สงบเรียบร้อย
- 3) บทบาทในการเป็นผู้จัดสรรทรัพยากร เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดสรร ทรัพยากรต่างๆ ภายในองค์การ
- 4) บทบาทในด้านการเจรจาต่อรอง รับผิดชอบเป็นตัวแทนในการเจรจา ต่อรองในเรื่องสำคัญต่างๆขององค์การ

- 1. จงเขียนความหมายโดยสรุปขององค์การ
- 2. อะไรคือวัตถุประสงค์ขององค์การ
- 3. มีเกณฑ์ในการจำแนกประเภทขององค์การ
- 4. บทบาทของการจัดการคืออะไร และสำคัญอย่างไร

